

молодшими школярами, так і студентами-майбутніми вчителями початкової школи, а також власне вчителями початкової школи.

Список використаних джерел

1. Гейміфікація. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Гейміфікація> (дата звернення: 02.03.2021).
2. Salen, K., and Zimmerman E. (2003) Rules of Play : Game Design Fundamentals. Cambridge: MIT Press, 688 pp.

Мірошніченко Т.В.,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри початкової освіти,
природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

ПЕДАГОГІЧНИЙ ОПТИМІЗМ У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

В сучасних умовах і реаліях VUCA-світу, що характеризується нестабільністю, невизначеністю, складністю і неоднозначністю, у зв'язку з погіршенням епідеміологічної ситуації, спричиненої поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), актуалізується питання оптимістичного світовідчуття, позитивного ставлення до життя, до себе, до оточуючих. Особливо це стосується найбільш емоційно вразливих верств населення – дітей, які потребують більше уваги, турботи, психолого-педагогічної підтримки з боку дорослих, усвідомленості своєї неповторності, унікальності. Важливу роль в даному аспекті відіграє особистість вчителя початкових класів, його гуманістична спрямованість професійної діяльності, оптимістичне ставлення до вихованців, віра в їх сили, здібності, успіх.

Оптимізм (від лат. *optimus* – найкращий) – це світовідчуття, пройняте вірою в краще майбутнє, в торжество добра над злом, справедливості над

несправедливістю. Протилежне – песимізм [2, с. 330]. Педагогічний оптимізм проявляється у вмінні педагога побачити й розкрити творчий потенціал кожного учня, підтримати його прагнення самовияву добрим словом, діями та гуманним ставленням, здатності надихнути молодшого школяра на успіх, індивідуально-особистісне зростання, надати навчанню особистісної значущості, а також спонукати до творчої самореалізації та самоствердження. Як наголошував В. Сухомлинський: «Оптимізм, віра в людину – невичерпне джерело творчої енергії, нервових сил, здоров'я вихователя і вихованця» [5, с. 431].

Відомий представник гуманістичної психології К. Роджерс виокремив 5 умов особистісно значущого учіння для кожної дитини:

- 1) створення такої ситуації в навчанні, в якій учням надається можливість вирішити життєві проблеми;
- 2) «реальність особистості вчителя», який проявляє свої гуманістичні якості у взаємодії з учнями;
- 3) прийняття вчителем учня таким, яким він є, розуміння його внутрішнього стану;
- 4) недирективність навчання, яке характеризується співробітництвом, об'єднання спільних зусиль учителя і учнів у реалізації основних освітньо-виховних функцій;
- 5) організація особистісних суб'єкт-суб'єктних відносин з учнями, що сприяють індивідуально-творчому розвитку [4].

На думку К. Роджерса, така роль відведена вчителю-фасилітатору, вчителю-активізатору. Перед педагогом-фасилітатором, виходячи з орієнтованої на учня позиції, ставляться певні вимоги, а саме: він має бути природнім (самим собою) у власних проявах; не оцінювати, а розуміти іншого (дитину); приймати почуття, відносини, переконання іншої людини; визнавати те, що діти здатні

розвиватись у позитивному напрямку; виявляти готовність «жити» у ситуації «тут і тепер» [3, с. 249].

Ключові ідеї педагогічного оптимізму відображені і в поглядах видатного гуманіста Ш. Амонашвілі. «Навчально-пізнавальна діяльність школяра стимулюється не тільки за допомогою цікавого навчального матеріалу і різноманітних методів його піднесення, а й характером відносин, які затверджує педагог у процесі навчання. В атмосфері любові, доброзичливості, довіри, співпереживання, поваги школяр охоче і легко приймає навчально-пізнавальну задачу» [1, с. 179]. Життєстверджуючий принцип навчання учнів, за Ш. Амонашвілі, полягає у тому, що «кожен шкільний день, кожен урок повинен бути осмислений педагогом як подарунок дітям. Кожне спілкування дитини зі своїм педагогом має вселяти в нього радість і оптимізм» [1, с. 117].

Одним із показників оптимістичного відношення вчителя до життя, людей, самого себе є педагогічна любов, яка є метою і водночас засобом виховання молодших школярів. Щоб розвинути і підтримати це відчуття доцільно:

- 1) сприймати дитину такою, якою вона є насправді (з позитивними і негативними якостями особистості);
- 2) аналізувати причинно-наслідкові зв'язки поведінкових порушень учнів (якщо такі наявні), проявити співчуття та співпереживання до дитини;
- 3) опиратися на позитивні сторони особистості, висловлювати довіру;
- 4) встановити особистісний контакт за допомогою засобів невербального спілкування, створювати «ситуації успіху», надавати дитині позитивну словесну підтримку;
- 5) не упустити момент словесного або поведінково-емоційного відгуку на дитячі проблеми чи труднощі;
- 6) проявляти своє ставлення, любов до учнів, утверджувати дружній, душевний, щирий стиль спілкування у повсякденній взаємодії.

Отже, з позиції гуманістичного підходу оптимізм вчителя розглядається як його здатність бачити потенційні можливості кожного учня, прогнозувати розвиток особистості з орієнтацією на позитивне, уміння надавати педагогічну допомогу в особистісному розвитку, а також спрямованість професійної діяльності на розкриття творчого та інтелектуального потенціалу кожного учня.

Список використаних джерел

1. Амонашвілі Ш. О. Педагогічна симфонія. Вибрані сторінки / Ш. О. Амонашвілі. – К. : Плеяда, 2005. – 200 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник / С. У. Гончаренко. – Вид. 2-ге, доп. й випр. – Рівне : Волинські обереги, 2011. – 552 с.
3. Костюшко Ю. О. Засади недирективної педагогіки як необхідна умова розв'язування міжособистісних конфліктів між учителем та учнями / Ю. О. Костюшко // Вісник Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка. – 2000. – Вип. 6. – С. 249-251.
4. Роджерс К. Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека: пер. с англ. / К. Р. Роджерс. – М.: Прогресс: Универс, 1994. – 480 с.
5. Сухомлинський В. О. Сто порад учителеві. Вибрані твори: в 5 т. / О. В. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1976. – Т. 2. – 670 с.

Павленко Ю.Г.,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри початкової освіти,
природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

ТАКСОНОМІЯ БЛУМА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У процесі професійної підготовки майбутніх учителів вирішується ряд завдань, головними з яких є ціннісний розвиток особистості і професійне